

10.8.2017

לכבוד

המחלקה לחקירות שוטרים

רח' הרטום 8, הר חוצבים ת"ד 45280

ירושלים 91450

בפקס מס': 02-6467794

שלום רב,

הנדון: ערר על ההחלטה לגנוז תיק מח"ש פל"א 74673/2016 (898/16) בעניין הריגתו של

הצעיר מוחמד אבו ח'לף ת.ז. 314844655

בשם מרשנו, מר זיאד אבו ח'לף, ת.ז. 029183845, אביו של המנוח שבנדון, הרינו להגיש בזאת ערר כנגד החלטת המחלקה לחקירת שוטרים (להלן: מח"ש) לסגור בהיעדר עבירה את תיק החקירה ביחס לנסיבות מותו של המנוח באירוע שהתרחש ביום 19.2.16; הכל כמפורט להלן:

רקע:

1. ביום שישי 19.2.16, נורה המנוח, בן 19, למוות על ידי מספר שוטרי מג"ב באזור "באב אלעמוד" (שער שכם) במזרח ירושלים. המנוח נורה מספר רב של כדורים חיים על ידי מספר אנשי מג"ב, וזאת בטענה כי הוא ניסה לתקוף שוטר מג"ב באמצעות סכין. כפי שניתן לראות מסרטונים ותמונות שפורסמו בכלי התקשורת והמצויים בחומר החקירה, הירי האינטנסיבי כוון לפלג גופו העליון של המנוח, כאשר הוא היה שרוע על הקרקע כשלא נשקפה ממנו כל סכנה.

2. תלונה בגין הריגתו של המנוח הוגשה ביום 28.4.16. ביום 15.5.16 הודיעה מח"ש על סגירת התיק בהיעדר עבירה, וזאת בנימוק שתגובת השוטרים המעורבים הייתה תגובה "מבצעית אינסטינקטיבית" שאינה מבססת חשד לביצוע עבירה פלילית מצד השוטרים וזאת "אף אם ההתנהלות בשוליה עלולה להיחזות בעיני הצופה מן הצד כבלתי מקצועית או כחורגת מן הדרוש לנטרול הסכנה." על כן החליטה מח"ש להעביר את תיק החקירה למשטרה לצורך "ביצוע תחקור מבצעי והפקת לקחים". ביום 14.6.16 שלחה מח"ש תגובה נוספת (שהתקבלה במשרדנו ביום 2.7.16) והמודיעה גם כן על סגירת תיק החקירה.

== העתק מהתלונה מיום 28.4.16 מצורף ומסומן כנספח א'.

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 9501610-04 فاكس 9503140-04

היפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

== העתקים מהחלטות מח"ש מיום 15.5.16 ומיום 14.6.16 מצ"ב ומסומנים כנספח ב' ו-ג' בהתאמה.

3. להשלמת התמונה נציין כי ביום 19.7.16 נשלחה בקשה מטעם משרדנו לעו"ד ליאורה נהון במח"ש לאפשר לנו לצלם את חומר החקירה בתיק, וכן נתבקשה הארכת מועד הגשת הערר ב-30 ימים, החל ממועד קבלת חומר החקירה. בתשובה שקיבלנו ביום 22.2.17 ציינה עו"ד נהון כי עלינו לפנות אל המפלג לתפקידים מיוחד במשטרה לצורך צילום התיק. לאחר פנייתנו למשטרה צוין שתיק החקירה נמצא בידי המח"ש וכי עלינו לפנות אליהם בשנית. פנייה שנייה בכתב למח"ש נעשתה ביום 18.5.17. בשיחות טלפוניות שנערכו לאחר מכן תואם כי התיק יצולם ביום 11.7.17, וכך היה. == העתקים מהבקשות לצילום חומר החקירה מיום 19.7.16 ו-18.5.17 מצ"ב ומסומנים כנספח ד' ו-ה'.

מחדלי החקירה:

4. עיון בחומר החקירה שנמסר לידנו מלמד כי חוקרי מח"ש לא ביצעו פעולות חקירה עצמאיות בסיסיות ולא השלימו את החקירה מקום שהממצאים שבתיק החקירה הצביעו על חשדות כבדים בדבר ביצוען לעבירות פליליות על ידי השוטרים המעורבים באירוע. להלן מספר ממצאים עובדתיים העולים מתיק החקירה, ושלצד מחדלי חקירה נוספים אותם נפרט בהמשך, נותנים משנה תוקף לחובתה של מח"ש לחקור את האירוע בצורה יסודית, עצמאית ואובייקטיבית:

1. **הסרטונים המתעדים את האירוע והמעידים בבירור כי הירי לעבר המנוח לא היה מידתי הן באינטנסיביות שלו (נמצאו 37 מעברי קליעים בגוף המנוח) והן במשך הזמן שלו (כ- 9 שניות).**
2. **העדות של אחד השוטרים (עדות מס' 1) לפיה הוא ירה שתי יריות לעבר חלק גופו העליון של המנוח.**
3. **העדות של אחד השוטרים (עדות מס' 2) לפיה הוא ביצע כלשונו "נטרול נוסף" למנוח עד שהפסיק לזוז, וזאת למרות חלוף הסכנה הנשקפת מהמנוח.**
4. **אי עיון במסקנות דו"ח הנתיחה של הגופה מיום 31.5.16.**

להלן נפרט בהרחבה:

5. מעיון בתיק החקירה של מח"ש, תיק המשטרה וכן מהתיעוד הווידואלי המופיע בתקליטור שנמסרו לידי הח"מ, מצטיירת תמונה המגבשת ספק ממשי באשר לצידוקים לסגירת התיק, שכן מתעורר חשד רציני באשר לחוקיות הירי שבוצע על ידי השוטרים בזירה שהביא להריגתו של המנוח.

6. הסרטונים שמתעדים את האירוע, והכלולים בתיק החקירה, מלמדים כי הירי לעבר המנוח היה בלתי-מידתי ובוצע באופן המנוגד להוראות הפתיחה באש. **דו"ח הצפייה שערך גיא אשר, רשל"ח ירושלים, והמודד את זמני הירי כפי שהם מתועדים בסרטונים, מלמד כי הירי בוצע במשך 9 שניות לכל היותר (סעיף ד' למזכר). ויודגש כי רוב הירי בוצע לאחר שהמנוח נפל על הרצפה והסכנה שנטען כי נשקפה ממנו חלפה.**

== דו"ח הצפייה מטעם רש"ח אשר גיא מצ"ב ומסומן כנספח ו'.

7. עדות לירי הבלתי-מידתי לעבר המנוח אנו מוצאים אף בעדויותיהם של שני שוטרים שהיו מעורבים באירוע וששם הושמט מחומר החקירה שנמסר. בעדותו של השוטר 1 (העדות ממוספרת בחומר החקירה כעדות מס' 1) הוא אומר כי עם זיהויו לתקיפת אחד השוטרים על ידי המנוח "דרכתני את הנשק שלי מסוג M16 ויריתי לעבר המחבל לפלג גוף עליון". כמו כן, בעדות מס' 2 מתאר השוטר 2 את הירי לעבר המנוח כדלקמן: "[...] בגלל שחשנו סכנת חיים לסובבים התחלנו לבצע ירי לעבר המחבל. המחבל נפל על הרצפה הוא עדיין זו והיה חשש שיש עליו עוד משהו מסוכן ולכן אני והשוטר עשינו עליו נטרול נוסף עד שהוא הפסיק לזוז" (ההדגשה הוספה).

8. עדות נוספת לירי הבלתי-מידתי אנו מוצאים משני דו"חות הנתחה שבוצעו במכון לרפואה משפטית אבו כביר, האחד בעברית על ידי ד"ר הדס גיפס והשני בערבית על-ידי ד"ר אשרף אלקאדי. ע"פ דו"ח הנתחה הראשון, בגופו של המנוח נמצאו 37 מעברי קליעים לפחות. דו"ח הנתחה השני קובע כי המנוח נפגע מכ-27 קליעים, רובם באזור החזה והצוואר. סיבת המוות לפי דו"ח הנתחה השני היא פגיעת הקליעים באזור הלב והדימום המסיבי שנגרם מריבוי הקליעים שפגעו במנוח.

== שני דו"חות הנתחה מטעם ד"ר הדס גפס וד"ר אשרף אלקאדי שבוצעו במכון לרפואה משפטית אבו כביר, מיום 31.5.16 מצ"ב ומסומנים כנספח ז ו-ח'.

9. הנה כי כן, על אף הממצאים המלמדים על הירי האינטנסיבי והממושך שבוצע לעבר המנוח ועל אף שהשוטרים הודו בהודעותיהם בביצוע ירי לעבר חלק גופו העליון של המנוח וביצוע וידוא הריגה (או כלשונו של השוטר 2: "נטרול נוסף עד שהוא [המנוח] הפסיק לזוז"), כשלא ברור בנסיבות העניין איך יכולה תזוזת המנוח כשלעצמה להצדיק ירי כאמור כשאין כל אינדיקציה לסכנה כאמור, מח"ש לא מצאה לנכון להעמיד את השוטרים לדין ולכלל הפחות לבצע השלמות חקירה שיוציאו את האמת לאור.

10. להזכיר שוב, כי סמכות השוטרים לעשות שימוש בירי חי מעוגנת בהוראות המשטרה 4.03.03, אשר קובעות, בין היתר, כי "השימוש בכלי ירייה לא יהא מותר, אלא אם [...] השימוש בכלי ירייה הכרחי ומוצדק בנסיבות העניין [...] השימוש בכלי ירייה לא יהא מוצדק, אלא אם ברור, שאין בידי השוטר אמצעי כוח אחרים, כדי להבטיח את ביצוע התפקיד וכי טיבו של התפקיד מצדיק את השימוש באמצעי קיצוני זה."

11. הסייגים לשימוש בכלי ירייה על ידי כוחות המשטרה מעוגנים, גם כן, בפקודת המטה הארצי 06.02.14 הקובעת, בין היתר כי השימוש בכלי ירייה ייעשה בכפוף למספר תנאים מצטברים: ראשית, קיימת סכנה ממשית לחייו של אדם ולשלמות גופו כתוצאה מהמעשה; שנית, הסכנה היא מיידית; שלישית, אין אפשרות להשתמש באמצעי אחר למניעת אותה פגיעה; רביעית, שהשימוש בירי ייעשה במידה שלא תעלה על מה שסביר לעשות למניעת אותו מעשה; חמישית, שהנוק העלול להיגרם כתוצאה מהירי יהיה שקול כנגד הנוק, שאותו מבקשים למנוע. יודגש גם כן, כי לפי הוראות הפקודה, אף "ירי באש חיה באוויר לצורך פיזור מתפרעים אסור אלא אם ניתן היתר לכך

על ידי המפקח הכללי, ובתנאים ובסייגים שנקבעו בהיתר" (ראו לעניין זה גם: ע"פ 468/88 אנקונינה נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד מד(2), 353-354).

12. כמו כן, נוהל הפתיחה באש שמספרו 90.211.110.008 (נוהל מבצע), שנחשף חלקית לאחרונה בעקבות עתירה לפי חוק חופש מידע, קובע ששימוש בכלי ירייה לצורך ההגנה העצמית אינו בלתי מוגבל, אלא" שיש להפסיק את הירי כשפסק הצורך בכך" (סעיף ג.5).

¹.

13. כאמור, מחומר החקירה מתברר כי חוקרי מח"ש כמעט ולא ביצעו שום פעולת חקירה משלימה במסגרת התיק וזאת על אף מסקנות דו"ח הצפייה ועל אף עדויותיהם של שני השוטרים שלמעשה מבססות את החשד של אי-חוקיות הירי לעבר המנוח. המסקנה של מח"ש לפיה ממצאים ברורים אלו אינם מספקים תשתית עובדתית מוצקה להעמדתם לדין של השוטרים או למצער לביצוע השלמות חקירה נוספות כגון הצלבת עדויותיהם של המעורבים באירוע מלמד על פגם מערכתי יסודי בהתנהלות מח"ש המחזק עוד יותר את ספקותינו לגבי עצמאותה של המחלקה והאפקטיביות והאובייקטיביות של חקירותיה.

14. זאת ועוד, מחדלי מח"ש התבטאו גם באי דרישה לעריכת פעולת נתיחה לאחר המוות ועריכת דימוי C.T, בדיקות כה חיוניות ובסיסיות לחקירת המקרה דן. חמור מכך, מתברר גם לאחר ביצוע נתיחה לאחר המוות כמצוין לעיל, מח"ש לא דרשה לקבל לידיה את ממצאי דו"חות הנתיחה כפי שהיה מצופה מרשות חוקרת.

15. ההימנעות מעריכת נתיחה לאחר המוות וההתעלמות מממצאי הנתיחה לאחר ביצועה תמוה הוא בנסיבות העניין, וזאת במיוחד על רקע אירועי העבר הממחישים את חשיבותה של פעולה זו לבירור עובדתי מקיף יותר. כידוע, באירועי אוקטובר 2000, מח"ש תלתה את מחדלי חקירותיה דאז בכך שנמנע ממנה לבצע נתיחות בחלק מגופותיהם של הקורבנות (טענה שמן הראוי לציין כי לא נתמכה במישור העובדתי; ראו: משרד המשפטים, המחלקה לחקירת שוטרים, מסקנות בעניין אירועי ההתנגשות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים באוקטובר 2000 (2005); היועץ המשפטי לממשלה, החלטה: אירועי אוקטובר 2000 – ערר על החלטת מח"ש 7 (2008); עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל הנאשמים 2 45-46 (2011)). והנה עתה, במקום לבצע את הנתיחה במקרה דן כדי לסייע בבירור וקידום החקירה לבחינת חוקיות הירי, הנחת המשטרה כי מדובר בירי חוקי, הנחה שלשם בירורה נדרשת בין היתר פעולת נתיחה לאחר המוות, הובילה להחלטה למנוע את ביצועה.

== העתק מתגובת המשטרה לבקשת המשפחה לבצע נתיחה בגופת המנוח מיום 8.5.17 מצ"ב ומסומן כנספח ט.

16. כל הנושאים הנ"ל, ואף אחרים, מעלים שאלות כבדות משקל אשר לא נבחנו כלל ועיקר הן על ידי המשטרה והן על ידי מח"ש שנושאת באחריות לבצע חקירה עצמאית, אובייקטיבית ואפקטיבית.

¹ תוכן זה הושחר מאחר והוא מתייחס לתוכן של הוראות הפתיחה באש שחשיפתם לא אושרה בפסק הדין שניתן בעתירת עדאלה לפי חוק חופש המידע.

מחדלי החקירה האמורים, ועצם ההימנעות מביצוע כל פעולות חקירה משלימות מלמד על כך שהחקירה שקיומה נטען במקרה דנן אינה אלא בבחינת מס שפתיים כשבפועל שום בדיקה רצינית ביחס לנסיבות הריגתו של המנוח לא בוצעה.

נוכח האמור לעיל, הנכם מתבקשים בזאת לקבל ערר זה וליתן הוראות:

1. לפתיחת החקירה מחדש שתבוצע תוך הקפדה על אמות המידה המקובלות של חקירת האירוע בצורה אובייקטיבית, עצמאית, מהירה ויעילה;
2. לפעול להעמדת השוטרים שפעלו בניגוד לחוק ולהוראות הפתיחה באש לדין פלילי;
3. במידה ותחליטו שלא לעשות כמבוקש לעיל, נבקשכם להעביר עררנו זה, בהתאם לנוהל בנוגע לעררים על סגירת תיקים, למנהל תחום עררים בפרקליטות המדינה על מנת שיעשה שימוש בסמכותו וישקול לבטל את החלטתכם הנדונה ויורה על פתיחה בחקירה מיידית.

בכבוד רב,

מוחמד בסאם, עו"ד

פאדי ח'ורי, עו"ד